

Termín zberu ovplyvňuje kvalitu siláže

Ing. Ľubica Rajčáková, PhD., SCPV, VÚŽV Nitra, e-mail: rajcakova@cvzv.sk

Publikované: Na kedy naplánovať zber?, *Roľnícke noviny*, č. 13/2008, 28.3.2008, s. 12.

Objemové krmivá tvoria základ výživy hovädzieho dobytku. Dojniciam musia byť pri celoročnom ustajnení poskytované vyvážené kŕmne dávky. To je možné efektívne zabezpečiť len s dostatkom kvalitných konzervovaných krmív.

Výroba kvalitných siláží však nezačína v silážnom žľabe ale už na poli. Vzhľadom k tomu, že dobytok potrebuje energiu vo vhodnej forme a kvalite, je potrebné aby krmivová základňa poskytovala správnu kombináciu bielkovín, škrobu, cukru, vlákniny, tuku ale aj ostatných živín. Najvyššou mierou sa na tom podieľa vhodná štruktúra krmív zostavená priamo pre konkrétne potreby podniku.

Ďalším faktorom, ktorý ovplyvňuje hodnotu kŕmnych dávok je koncentrácia živín a energie v jednotlivých krmivách. V trávnych, d'atelinotravných i d'atelinovinových porastoch počas vegetačného obdobia dochádza k výrazným zmenám koncentrácie živín i energie (grafy 1-3). Kým pre prvé fázy vývoja je charakteristický vysoký obsah dusíkatých látok a vysoká stráviteľnosť všetkých živín, počas dozrievania dochádza k narastaniu obsahu nestráviteľného vlákninového komplexu a k poklesu nutričnej hodnoty a stráviteľnosti krmovín.

Pre trávy je z tohto pohľadu optimálnym termínom na zber porastu určeného na siláž obdobie tesne pred štádiom metania, alebo na jeho začiatku, kedy metá maximálne 1/3 rastlín. Pre d'atelinoviny je to štádium začiatku tvorby kvetných pukov (butonizácie).

V negatívnej korelácii k nutričnej a energetickej hodnote trávnych a d'atelinovinových porastov je výška úrod. Tento rozpor je častým dôvodom, prečo kvalita objemových krmív v praktických podmienkach nezodpovedá ich potenciálu. Čakanie na „dostatok hmoty“ spôsobuje prestarnutie krmiva. Určenie termínu zberu porastov v optimálnom vegetačnom štádiu, pre ktoré je charakteristická vysoká koncentrácia živín a energie a zároveň dostatočne vysoká úroda, môže byť preto problematické.

Najrizikovejšie sú obyčajne prvé kosby viacročných krmovín. Vplyvom teplotných zmien dochádza v posledných rokoch na jar často k prudkému nástupu vegetácie. U tráv je problémom, že hoci sú porasty po zime ešte veľmi riedke, nástup vysokých teplôt spôsobuje rýchle metanie a pokles výživnej hodnoty rastlín. V takomto prípade je najlepším riešením prvú kosbu vykonať čo najrýchlejšie. Trávy potom ešte stihnú využiť jarnú vlahu, odnožia a zosilnejú. Tým sa vytvoria predpoklady aby úroda druhej kosby bola dostatočne vysoká a kvalitná. Oneskorenie prvej kosby posúva rast hmoty pre druhú kosbu do suchého letného obdobia. Nedostatok vlahy sa potom obyčajne prejavuje na znížení kvality i kvantity úrody.

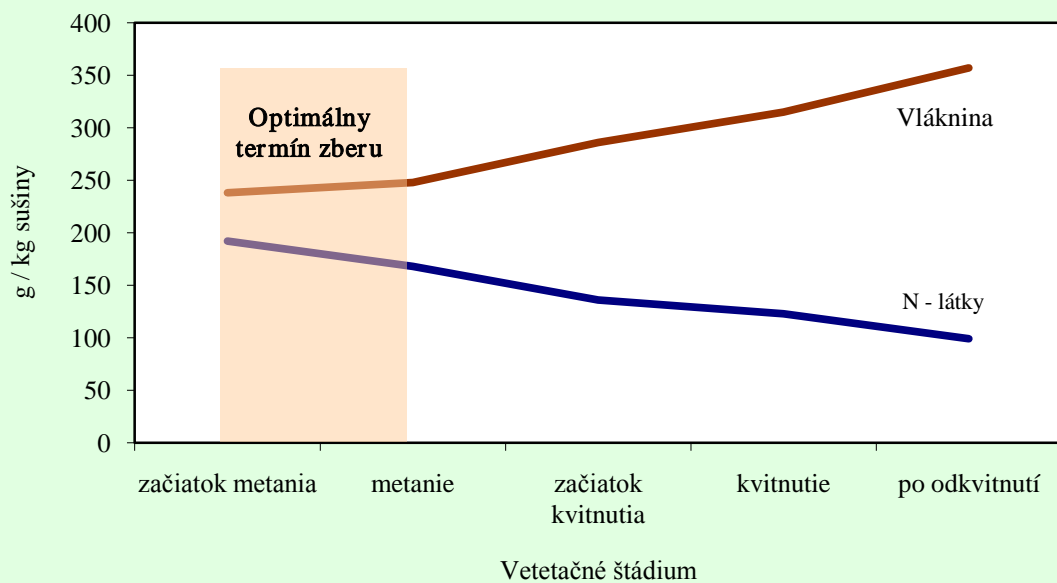
Pre ťažšie silážovateľné d'atelinoviny je dôležitý obsah vodorozpustných cukrov. Spravidla platí, že ich najvyššiu koncentráciu dosahujú v prvej kosbe. Tak napr. porast d'ateliny lúčnej obsahuje v prvej kosbe 60 - 80 g cukrov .kg⁻¹ sušiny. V ďalších kosbách sa obsah vodorozpustných cukrov pohybuje od 30 do 60 g.kg⁻¹ sušiny. Preto je vhodné aby práve prvá kosba bola u d'ateliny a lucerny vždy využívaná na výrobu siláže a až ďalšia na semeno.

Nezanedbateľným faktorom, ktorý ovplyvňuje termín zberu krmovín je vývoj počasia. V suchých rokoch s vysokou teplotou počas vegetačného obdobia dochádza ku negatívnym kvalitatívnym zmenám zloženia porastov. Je to dané vyšším stupňom lignifikácie, a to aj vtedy ak sa zber vykoná v skoršom termíne, ako v rokoch teplotne normálnych. Tiež dochádza ku horšej fixácii dusíka. Vplyvom rýchlejšieho dozrievania môže podľa niektorých odborníkov dochádzať denne k poklesu obsahu dusíkatých látok až o 0,7 %, k nárastu obsahu vlákniny až o 0,5 – 0,7 % a k poklesu koncentrácie energie až o 0,5 – 0,6 %. V nadpriemerne teplých a suchých rokoch sa preto termín zberu krmovín posúva o 8 až 10 dní pred obvyklý termín.

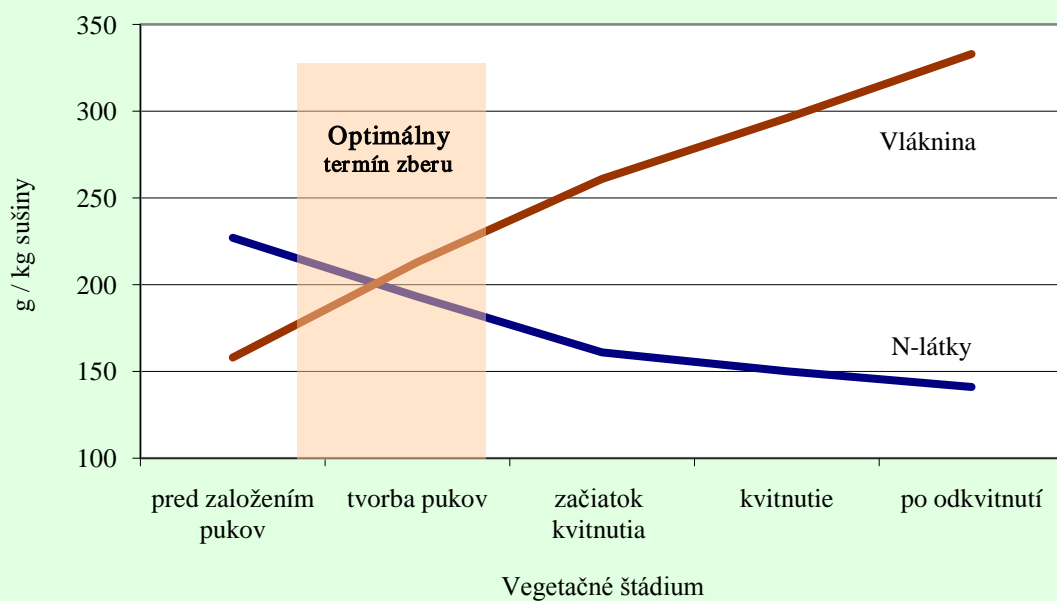
Kvalita zberaných objemových krmív je základom výroby energetickej i nutrične hodnotných siláží. Nesplnenie tohto kritéria nemôžu vylepšiť žiadne ďalšie opatrenia ani silážne prípravky, preto je nutné venovať určeniu optimálneho termínu zberu krmovín náležitú pozornosť.

Z prestarnutého krmiva nikdy nemožno vyrobiť kvalitné siláže, ktoré sú základom zdravej a efektívnej výživy hovädzieho dobytku.

Graf 1. Obsah N-látok a vlákniny v kostrave lúčnej počas rastu

Graf 2. Obsah N-látok a vlákniny v d'ateline lúčnej počas rastu

Graf 3. Obsah N-látok a vlákniny v lucerne siatej počas rastu

